

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 31.

V Ljubljani, dne 13. julija 1906.

Letnik I.

Prvi sestanek delavskih društev na Koroškem.

Vršil se je v Kapli ob Dravi v Rožni dolini popoldne ob 4. uri 8. julija. Kdor količaj pozna razmere delavcev na Koroškem, je pač veselja vstrepetal na ta dan. Dve leti sta pretekli, odkar so nastala v Celovcu, Podlublju in Podsinjivasi delavska društva. V Kapli se je kazal uspeh tega gibanja! Bila je revija naše delavske organizacije. Kljub slabemu vremenu je bilo 200 delavcev zbranih pri Zecu v Kapli! — Predsedoval je shodu tovariš Ravnik iz Celovca. — Prvi govornik msgr. V. Podgorc je govoril o delu. — Delo je božje povelje, božja zapoved: kot druge božje zapovedi: n. pr. Ne ubijaj. Izraelcem je Bog strogo zapovedal, da morajo delati! — To zapoved je obnovil Jezus Kristus, ki ni posedel v Nazaretu po gostilnah, ampak je delal, ki ni zabavljajl čez delo, ampak si je izbral delavca za očeta. — Hudo obsojeni so torej s tem oni, ki mislijo: delo je sramota. Hudo obsojeni so s tem oni, ki mislijo, da se njihova roka omadežuje, ako jo podajo delavcu! — Bi se li upali sramovati se, seči v žuljevo roko Izveličarjevo? — Obsojeni so tisti, ki pravijo najboljšim fantom: Pojdi v šole, ti nisi za delo. S tem se odtegujejo kmečkemu in delavskemu stanu najboljši moči. Žalostno znamenje časa je tudi to, da sili vse v mesto proč od kmečkega dela. Posledica tega je, da uradnik vsled draginje živi ne izhaja več.

Drugi govornik, Božidar O s a n a, podobarski pomočnik iz Celovca, je govoril o časnikařtvu. Severno-ameriški milijonarji so v velikanskih množicah proizvajali ekstrakte mesa, klobase, konzerve. Rabili so pa pasje in človeško meso! Stare gnjile od-

padke, crknene živali, vse so porabili za ta namen! — Duševne konzerve in duševno hrano nam pripravljajo velike tovarne, tiskarne po imenu! Vse, kar je gnjilega na svetu, podajajo nam časniki v hrano. — Ni svinjarije na svetu, da bi je ne razkladali ti časniki na dolgo in široko v svojih predalih. Blati se Kristus, blati se vera, blati se slovenstvo, blatijo se duhovniki. Bere pa cel svet! Saj bodo hodile dekline kmalu na polje s časnikom pod pazduho! Pastirji bodo kmalu politizirali. Verjamejo pa tudi yse! Časnikarstvo je svetovna sila, kateri se je sam Körber, bivši ministerski predsednik, naigloble klanjal na časnikařskem shodu na Dunaju 1904! Obžaloval je, da nima poklica za časnikařja. Ako se dandanes vsaka dekline in vsak hlapec že mora izkazati s kakim izpričevalom, zakaj bi se časnikařji ne izkazali kot zmožne. Oni vendar mislijo za cel svet. Saj mi, ako politiziramo, ne govorimo iz svojega, ampak samo to ponavljamo, kar smo čitali. Novic nam ne nosijo več klepetulje, ampak časniki. Dejstvo pa je, da čudna trojica nam prežvekuje duševno hrano! — Liberelec, Vsenelec in Jud! — Ta trojica nam piše! Prvi požira v vsaki številki duhovnike s kožo in lasmi, drugi ne ve drugega kot: nemštvo in zopet nemštvo; tretji je pa za vsako lumpa- in svinjarijo dober! — Žalostno pa je, da mi hodimo njim na limanice. Kaj bi naši stari očeti, ki so hišo, ženo in otroke s svojo krvjo branili pred Turki, kaj bi rekli, ko bi stopili v naše gostilne in bi videli na stenah viseti meče, s kojimi nas sovražnik zakolje, ko gleda: »Freie Stimmen«, »Wochenblatt«, »Grazer Tagblatt«. Kaj bi oni porekli, ko bi izvedeli, da smo mi ta orožja pustili v naše hiše, da smo jih celo sami plačali. Torej, da brusimo nasprotnikom nož, ki ga bo zasadil v naše srce. Proč že

enkrat s tem! »Mir«, »Slovenec«, za kmete in gostilničarje, »Naša Moč« pa za delavce. Vsako društvo bi se moralo povspeti vsaj do 30—40 iztisov »Naše Moči«.

Govornik je navzočim silno ugajal. — Spretnost in lahkota govorice, mir in samozavest govornika je na vse dobro vplivala. — Je res božji dar naš Božidar!

Tretji govornik, župnik Janko Majerhofer je govoril o slabih posledicah pitja. — Najbolj vesela prikazen za Koroško in tudi za ta dan je brezdomno tamburaško društvo »Strel«. V Borovljah tamburajo: to je nam najveselejša novica! Borovlje, najmočnejša opora sovražnikov, ima tamburaše! — Strelci, bodite uverjeni, očarali ste nas! — Cel koroški, slovenski narod je za vami, o tem ste lahko uverjeni!

* * *

Razveselilo nas je to poročilo s Korošana. Sveži veter samostojno mislečega in združenega delavstva bo razpršil vse-nemške in judovsko-mokraške pleve, ki usuzujejo še nezavedno naše koroško delavstvo, ki ga je pa vedno manj nezavednega. Le pogumno naprej! Mesečna predavanja in razprave o resolucijah obeh vse-slovenskih delavskih shodov razširjajta že obstoječo našo organizacijo koroškega slovenskega delavstva.

Krepke sem postavle.

Navidezno največje veselje zakriva mnogokrat veliko žalost. Kako ti vriskajo, pojo, kriče in so navidezno navdušeni, ko korakajo po cestah mladeniči, da se predstavijo možem, ki odločujejo, so li sposobni za vojaško službo ali ne. In če bi pogledal

Lea Fatur.

Če bo nekaj, ne bo nič.

Marinka je sedela pri stroju.

Od pomladnega vetra prigibane veje mlade jablane na vrtu so ozirale na njeno okno. Pa Marinka se ni tržala na njeno cvetje vejic, ni občudovala mladega zelenja, ki je jelo pokrivati gore, ni gledala nežnega rastlinja, ki je bodlo tako boječe po vrtu iz zemlje.

Vendar je čutila Marinka pomlad.

Živa rdečica ji je oživljala vello lice, oko je sevalo v mladostnem žaru, noga je obračala z mrzlično hitrostjo moderni kolovrat, roka je pomikala veselo beli mušlin. Priletno dekle je bila Marinka, pa mlado je ostalo njeno srce. Sladke misli in nade so živele v njem... Napenjale so srce s slutnjo pihodnje sreče... Prekipevajoča čustva so si iskala oddiha. Marinka je zapela z ubitim glasom: »Ko bi družega ne imela, kot lep'ga moža... Drdranje stroja je spremljalo to čudno petje — pod udarcem igle se je prostil škrob iz mušlina, se dvigal beli prah in napudral vello lice upa-

polne stare šivilje... Muha na stropu je zabrenčala in odletela na mlade veje, ki so tekale po oknu. — Marinka je pela...

Mož tedaj! Oj, Marinka! kaj se nisi še rešila te misli in skrbi, ki spremlja večino žensk od zibel do groba? Modra bodi Marinka! Kaj bi si želela moža? Imaš nekaj prihranjenih peti, hišico, delo. Lahko nekaj ličaš svojo dušo tudi brez mučeniške krone svetega zakona. Pa je težko samevanje, odgovarja Marinka. Vsakdo te prezira. In možitve je namen ženskega, posebno Marinkinega življenja. Zvesto ga je čakala dolga leta, — pa ga ni bilo.

Sovrstnice so prihajale s cvetočimi otroci k njej. »Moj mož«, jim je bival vedno na jeziku. Da stresa »moj mož« neznošno sitnost, da jo nabunka »moj mož« včasih prav pošteno, da je rekla vsaka že tisočkratov: »Oh, ko bi bila še enkrat dekle«, — tega ji ne pove nobena. Če ji tudi zavida v srce mirno življenje, vendar se diči in baha vsaka z možem pred ostarelim dekletom. In Marinki, stari kakor mladi, je bil mož vzor zemske sreče.

Kdor čaka, dočaka. Kdor trka, se mu odpre. Kasno, toda gotovo dobi Marinka

moža: Simonov Jože, ki je hodil že kot fant za Marinko, je postal vdovec. Še ko je bila živa rajna Žejina, je namigaval Jože Marinki, da si ni izbral prave. »Ali kar si kdo oprti, mora nositi do smrti.«

Zdaj je vdovec!

Mlade ne vzame, je premoder. Otrokom je treba matere, hiši gospodinje. Poroči se po svoji priliki in to je edina Marinka... Saj je že prinesel beli mušlin za srajce in je govoril onako, okoli stave, o ženitvi, hitro naj mu okroji srajce, da ne bo razcapan, kadar pride nova gospodinja, brez katere ne more ostati dolgo, otroci in grunt... Čisto prazne ne mara, mlade irklje tudi ne... In Marinka je rdela in omenila sramežljivo, da pozna dekleta, ki ima nekaj pod palcem, ki zna tudi gruntariti in je že sita šivanja jopic in jank, kikelj in kril, srajc in rokavcev, ki ima tudi otroke rada...

Na take njene besede si je očedil Jože Simonov na zelo primitiven način nos, potegnil klobuk na čelo, si natlačil pipico, pogledal Marinko od glave do pete in zagodrnjal: »Veš, praviš? hm...«

v njih srce in vedel njihove misli, žalostne bi bile. Saj se že ne boje ti mladeniči toliko morebiti nevarnosti. Ne. Srčni so naši slovenski fantje. A skrbe jih druge sitnosti in težave vojaškega življenja.

Saj leta, ki jih preživi mladi vojak v armadi, so itak izgubljena za njegovo dejansko življenje. Če je potrjen, pride v nov, ptuj mu armadin svet. Dopada mu morebiti lepo pisana vojaška obleka, pa mu le krvavi srce, ko vstopi kot mladi vojak korenjak v vojašnico. Saj se že ne boji toliko ne baš prijetne vojaške službe. Čul je o prijetnostih vojaškega življenja že tudi toliko, da se prav nič ne začudi, ko mu vbijajo vojaku potrebne znanosti v glavo na način, ki ni baš priporočen v knjigah, ki opisujejo, kako se mora človek dostojno obnašati. To je že vedel, da si mora priučiti reklo, človek ne razburja se, če ti pravijo vse, kar je in kar ni, samo človek ne. Še kake dobrohotne bunke se ne ustraši in jo saj prva dva meseca, ko ga uče hodit po vojaških predpisih, z največjo potrebnostjo prenese in pretrpi.

Mladi vojak korenjak marveč ve, in to ga žalosti, da so izgubljena zanj v armadi preslužena leta. Saj onih dvanajst vinarjev na dan poleg hrane, stanovanja in oprave zadostuje baš za najpotrebnejše stvari. In to ga boli, da on, ki si je že služil z lastnimi rokami kruha in ki si je tudi že morebiti kaj prihranil, zdaj ne bo ničesar služil in se celo odvadil navadnemu svojemu delu. V tem tiči to, kar vzbuja med delavskimi stanovi mržnjo proti vojaški službi. Veselje do plačanega dela in zaslužka.

Že res, da vzgoji vojaška služba mladeniča in mu navdahne ponos, moštost, samozavest. A to je pa tudi vse. Nasprotno tudi vojaška služba z vednimi, ne baš neobhodno potrebnimi zdravniškimi šikanami vbije v mlademu vojaku čut sramežljivosti in ga navadno navadi tudi lahkomiselnosti in mržnosti do dela: splošno znane stvari.

Pa vse to bi se že preneslo, dasi je triletna službena doba odločno predolga. Saj je vojak v armadi samošvoj, navezan nase in nima dolžnosti, da skrbi za druge. Hujše je za one, ki morajo k vojaškim vajam. Zlasti pa oškodujejo vojaške vaje delavca. Tudi druge stanove, gotovo, a razpravljajo in nastopajo naj za svoje koristi sami. Našemu listu gre, da zastopa koristi lastnega stanu.

Vojaške vaje. Hm. Naravnost breme so delavcu. Iztrgajo rodbini, skrbni ženi, malim otročičem očeta. Pa pretrpela bi se že ta kratka ločitev, a zelo, zelo škodujejo gmotno rodbini.

Ali res kdo misli, da živi delavec v izobilju. No, če je kdo tak, naj gre na luno v šolo, da se nauči prav misliti in presojati. Redko sejani liki bele srake so delavci, ki imajo prihranjene vsote. In zato je prava nesreča za delavsko rodbino, ko mora mož k vojaškim vajam.

Med vojaškimi vajami odpade zaslužek. Oče gleda, da ima nekaj denarja, ko odrine k vojaškim vajam. Naravno. Odvadil se

Šel je in pustil Marinko polno upov. Zato rdi njeno lice, zato poganja noga tako veselo stroj, zato doni pesem o lepem možu iz njenih ust... Res, da ne bi našlo skromnejše oko sledi lepote na Šimonovem Jožetu, ali Marinka je molevala: »Sv. Anton, dekleški patron, daj moža, da le krevlja!«

Lepo so se vlegali robki, rokavi so zlesti v stan, ovratnik se je krožil prijazno, stal ponosno... Srajce so bile gotove. Marinka je potegnila z gladilom po njih — da bo vedel Jože, kako ga bo »štimala« Marinka...

Gotove so bile srajce — Marinka je poslušala, se ozirala — Jožeta ni bilo. Poslala mu je naznanilo... Pa je prišel fantič po srajce in prašal »koliko je zaslužila Marinka«. Reva, ki je videla na vagi svojo namišleno srečo, je rdela in bledela... S tresočim glasom je odgovorila fantu:

Povej očetu tako: Če bo nekaj, ne bo nič, če ne bo nič, pa bo trideset grošev.»

je skromnega življenja pri vojaki. In zato mu nihče ne more zameriti, da si kupi kaj boljšega. Pa so še neizogibni drugi stroški, ko odrine k vajam. Manjka mu tega in onega, kar mora imeti kot vojak. Po končani dnevni službi pride pa še družba starih tovarišev, ki se je skoraj ne more ogniti: krok, igra...

Vse to pa stane denar. In tega delavec nima v izobilju. Trpi družina, ki v tem času strada. Skrbna delavčeva žena premišluje in skrbi, kaj bo. Večkrat se napravi dolg, mesce še čuti delavčeva rodbina, da je bil oče na vojaških vajah. Tudi niso ravno redki slučajji, da izgubi delavec službo, ker mora na vaje.

Na vsak način bi se moralo delovati na to, da odškoduje primerno vojaška oblast delavce in njihove rodbine za oni čas, ko mora »delati« rodbinski načelnik vojaške vaje.

Naj se li pečajmo še z drugimi vprašanji, ki so v zvezi z vojaštvom. Ali je res tako neobhodno potrebna stalna armada? Ameriške Zedinjene države, Angleško in Švica jo nimajo. Pa so le bogate in vplivne dežele. Amerika in Angleška še bolj, kakor srednjeevropske z mogočnimi milijonskimi armadami. Bi li ne bilo mogoče uvesti mesto stalne armade oboroženo ljudsko moč, ali milico. Ni li predolga vojaška triletna služba v armadi? Ali ne bi bilo mogoče, da izostanejo orožne vaje? V ta vprašanja se za zdaj ne spuščamo. Pač pa moramo že zdaj nujno zahtevati! Država odškoduj primerno delavce, ko morajo k orožnim vajam.

Med brati in sestrami.

Idrija. Nisem prijatelj odgovarjati, pa še toliko manj delavskemu časopisju, pa ker vem, da delavec takih bedarij ne piše, ker meče zbadljice in ne dokaže resnice. Mi drugi delavci bi potrebovali osebe, kakor tudi časopisja, da bi delavce združevali, ne pa narazen podili. Socialna demokracija pravi, da je delavska stranka, pa če jih eden v Idriji od strani opazuje, moramo konstatirati, da delajo za buržoazijo. Zadnji »Naprejš« nam predbaciva, kako smo se s kislimi obrazi vračali od volitev, ker nismo zmagali. Pa smo vendar bolj ponosni na naš častni padec, kot pa vi na vašo liberalno zmago. Na vaših shodih ste vedno in vedno ponujali, kot še vedno ponujate, vaše liberalne nazore, med tem, ko smo mi prepričani, da vsaka stvar na svetu če je kaj vredna, se sama priporoča. Ravno v teh kritičnih časih mi napredujemo, vi pa nazadujete, torej stvar se sama hvali. V eni zadnjih števil »Naprejš« se bere, da se bo dalo nas občinske odbornike v pokoj, pa brez pokojnine. Človek ne bi kaj tacega pričakoval od teh ljudskih prijateljev, ker se vedno tolčejo na prsa, da so rešitelji ljudstva. Kakor nam v zadnji številki »Naprejš« predbaciva, da prejšnji odborniki nismo zmožni, da bi napravili en rekurz, bodisi na glavarstvo ali na deželno vlado, ne vem torej, ali dotični dopisnik dela to iz zločnosti ali neumnosti, ker trdi, da brez Oswalda en delavec ni zmožen, da bi zapisal en par vrstic, saj vendar g. Oswalda nikdar še zraven ni bilo. Trdi tudi, da zato tudi nas niso marali. Torej mi kot taki tudi zraven tacihi hinavcev nočemo biti. Če je prišel slučaj, da je bilo treba sveta iskati, tudi ni sramotno, če se en delavec zateče h kakemu duhovnu, oziroma g. Oswaldu, saj pridem brezplačno ven, ne kakor Kristan, ki ga je iskal v Idriji in po Ljubljani pri vseh advokatih, pa ga ni mogel za drag denar dobiti. V listu stoji tudi, da dobi tisti delavec 1.000.000 tolarjev iz čistega srebra. Prič je dovolj, samo tolarje naj pripravi urednik »Naprejš«. Janez Kavčič, delavec.

Iz Idrije. V petih mesecih je pogorel trikrat A. Kristan; prvič meseca februarja, ko je mislil spraviti sebe in svoje tovariše v odbor bolniške blagajne, v drugič v Sp. Idriji pri občinski volitvi in tretjič v Idriji pri občinski volitvi, ko je dobil tudi cele tri glasove.

Navajeni smo že na laži »Naprejš«, ali

nismo pričakovali, da bo tako lažljivo poročal o volitvi v občinski zastop III. razreda. Zelo se otesa in izgovarja, da ni napravila socialna demokracija kompromisa z liberalci, ter da so zmagali kandidati njih listine, a v resnici socialni demokratje niso imeli nobene listine, res so trošili med volilce neke listine, na katerih je bil nesramen napad na klerikalce, ter tudi kandidatje, podpisa kdo je postavil te-le kandidate ni bilo nobenega, samo tiskarna Lampret, Kranj, na plakatih, ki so bili nabiti po hišah, je bil pa naslov »Napredni volilci«, potem zopet nesramen napad na klerikalce, ter kandidatje, podpis pa »Napredni volilni odbor«, toraj katere listine so bile socialnih demokratov. »Slovenski Narod« se je tudi že bahal, da je zmagala narodna stranka.

Iz Idrije. Gospod urednik! Dobro ste jo bili pogodili, ko ste primerjali naše socialne demokrate Pavianovi zadnici. Dovolite, da si ogledamo bolj natanko njih voditelja, krasnega »paštarlna« Toničko Kristana. Dobro se še spominjamo, kolikokrat je on zavidal radi lepote, vodjo tukajšnjih liberalcev, mestnega tajnika Julčeta Novaka. Skoro na vsakem shodu in v vsakem »Naprejš« je vzklikaval: »lepi Julče«, pa »lepi Julče«. Slutiti smo že naprej, da, akoravno ima Kristan že svoj »pane«, mora priti med tema dvema do poroke. In glejte g. urednik, naše slutnje so se do cela uresničile. Pred občinskimi volitvami je lepi »Toničko«, omamljen vsled lepote še lepšega Julčeta s »tremores« srčkom, privolil v poroko. Sedaj si pa predstavljajte tega krasnobarnega ptiča. »Toničko« že sam na sebi tako krasno krvavo rdeč, sedaj pa zraven še barve še krasnejšega Julčeta. Oj, to vam je paštar! Ta ptič je pa izpremenil tudi svoje petje, odkar je postal tako rožnobarven; dokler je bil le rdeč, je pel dve »viži«, sedaj poje pa le eno. Na »vižo« o liberalcih, o kojih je nedavno še tako lepo prepeval, je popolnoma pozabil. Je pa ona o klerikalcih toliko lepša. Le vzemite v roke zadnji »Naprejš« pa se prepričajte! Dovolite g. urednik, da se predržnem nekoliko kritizirati njegovo petje. O občinskih volitvah poje paštar! »Opozicija je krvavo potrebna v občinskem odboru, ali opozicija, ki bo razumela svojo nalogo. Klerikalci pa sploh nikdar »opozicija« niso bili, marveč so delali le po receptu dekanovem.« No, paštar, dobro si se odrezal. Dosedaj je bil cel tretji razred dobra opozicija v občinskem odboru. Utajiti tega ne moreš z resnimi dokazi, razun z lažjo. S tvojo oženitvijo z »lepim Julčetom« si pa prodal liberalni bandi tudi polovico tretjega razreda. Sam priznavaš, da je bilo občinsko gospodarstvo zadnja leta zares zavoženo« in sedaj pa greš ter lepo ponižno pokloniš tej liberalni zavoženi gospodi še polovico odbornikov 3. razreda. Sram te bodi! Vsaka stara baba je bolj moška od tebe. Morda je pa bilo kaj »kšefta«. No, bomo videli, kakšna opozicija bo »Ence Kolov« ali »Lujšk Urščev.« Hud opozicionalec bo gotovo tudi mizar Miha Tratnik, ki je že veliko zaslužil pri občini in bo gledal, da bo tudi še v prihodnje, morda še več, ker je odbornik. Pripravljajo občinskemu odboru bo delal tudi že izza predzadnje dobe znani Mohorič. To bo kar deževalo rekurzov. Bahaško poje paštar dalje, da je on, kakor zadrugin zastopnik, odkrival slabe strani občinskega gospodarstva. K tej pesmi opomnim toliko, da je pri javnih sejah tolkel po liberalcih in klerikalcih v zabavo galeriji, da bi pa bil kdaj korenito segel liberalni vladajoči bandi do korenin, kakor so to naši storili, tega pa on ni storil. Je že vedel zakaj. — Dalje prepeva paštar, da niso naši delali rekurzov, ampak le podpisali, kar je Oswald pogruntal — ker ni bil nobeden zmožen za kaj takega. O ti kunštni paštarček! Ali se še spominjaš onega shoda pri Didču, ko si javno izjavil, da nisi našel v celi svoji stranki sposobnega moža, kojega bi bil ob času svoje bolezni poslal v občinski odbor mesto sebe. Soditi torej po tvoji lastni izjavi, izvolili ste sedaj v obč. odbor v 3. razredu same buteljne, ki bodo podpisali (če se bodo sploh znali pod-

pisati), kar boš ti pogruntal. Zdař Bůh pan Tonic!

Liberalci za razširjenje volilne pravice. Nekemu tukajšnjemu obrtniku so poslali liberalci dne 25. junija, ko se je imela vršiti volitev občinskega odbora v III. razr. sledeče pismo: Cenjeni gospod! Večina Vaših odjemalcev — kot Kobal Alojz v Šiški, Fr. Mlakar, Mat. Kobal, Ferberca iz Podgore itd., so se izrekli, da Vam odstopijo kot odjemalci, ako greste danes nasproti njim voliti. Res je, da imajo obrtniki težak položaj, a kljub temu je treba biti previden in raje držati s tistimi, kateri Vas vsak dan podpirajo. Oni, kateri Vam morebiti le posodijo, tistim morate obrestovati in ste prosti od njih. Vaši odjemalci Vas ne silijo, da bi mogli z njimi voliti, pač pa, da sploh ne volite, **ne narodno, ne katoliško.** Torej, ako se nočete nikomur zameriti, ostanite doma, in se nikomur ne zamerite. To v Vašo korist. — Torej tako so zapretili onemu, od katerega so pričakovali, da bode z nami volil, toraj kdor ne voli z liberalci, naj se mu odvzame volilna pravica.

»Naprej« z dne 4. julija piše: Rekurze so delali klerikalni odborniki — piše »Slovenec«. 1.000.000 tolarjev iz tistega srebra tistemu izmed njih, kateri je le enega naredil. Podpisali so pač, kar je Oswald pogruntal — naredil pa ni nobeden nič, ker ni nobeden zmožen kaj takega. Podpisani izjavljam dopisniku te-le notice, da v najkrajšem času naj se prepriča pri oblastvih, kamor sem vložil rekurze, ali je moja pisava v rekurzu, ali je le moj podpis, potem prosim pa denar, dokler tega ne stori, ga imenujem največjega lažnika na svetu. Ob enem zahvaljujem uredniku »Napreja«, ki me zmerja s pridejanjem priimkom, katerega sem podedoval po rajnem očetu. Veseli me pa, da ravno s tem potrjuje sam, da mi ne more očitati nobene napake. Obljubim pa tudi, da se bodem varoval zanaprej, posebno pa, da ne padem v roke Kristanovega terorizma. Po tem zmerjanju sem pa tudi izpoznal, da je »Naprej« res bratec rance tetke »Jednakopravnosti«.

Leopold Lapaine, rudar in zastopnik virilista Kršč. gosp. dr.

Dne 8. julija ob 11. uri dopoldan smo imeli volitev župana in občinskih svetovalcev. Navzočih odbornikov je bilo 24 in 4 virilisti. Izvoljen je prejšnji župan Šepetavec z 21 glasovi, mnogi so si prizadevali, da bi bil za župana notar Pegan, a kljub temu je dobil le 4 glasove. Največ se je trudil, da bi postal župan notar, neki naš trgovec pred šolo. On je najprvo mislil, da bi bil on župan, a ko je obupal, je začel agitirati za notarja, samo da bi izpodkopal prejšnjega župana, nekdanjega svojega vajenca. Svetovalci so sledeči: Tukač Ivan, rudar, 26 glasov, Šuntar Ivan, okr. zdravnik, 25 glasov, Straus Mijo, gostilničar, 25 glasov, Kokalj Ivan, rudar, 23 glasov, Ipa-vec Anton, mesar, 14 glasov. Po izvolitvi je odkril župan svoj program: Da se bode prizadeval za poddržavljanje realke, potem se je zopet spomnil stare obljube liberalne, o železnici, dalje je potolažil Kristana z regulacijo Nikove, o razširjenju vodovodov, ter mestne razsvetljave, o javni čitalnici, nazadnje še le o direktni in tajni volilni pravici.

Tržič. V nedeljo ima v Ljubljani na Rožniku ob 6. uri zjutraj novo mašo naš rojak novomašnik Anton Demšar. Mladi mož je izšel iz naše delavske srede in je pri nas v Tržiču ustanovil »Ljudsko knjižnico«, ki se je Tržičani prav radi poslužujemo. A delavstvo mu je hvaležno tudi, ker je ob velikonočnih počitnicah imel z nami, tržiškimi delavci in delavkami socialni kurz. Veseli smo tržiški delavci, da bo imel naš delavski tržiški novomašnik svojo novo mašo ravno, ko se vrši I. protialkoholni kongres v Ljubljani.

Vevče. Z veseljem smo spejeli poročilo, da se je ustanovilo strokovno nadzorstvo. Takoj smo v prvi seji izvolili svojega zastopnika v nadzorstvo. Strokovna društva, enotnega postopanja in krepkega dela nam je treba, in to bo v veliki meri prihajalo iz nadzorstva. Bratska društva, storite tudi vi tako, in pošljite zastopnika v nadzorstvo.

Krvoses kapitalizem.

Nesreča pri rudniku v Zagorju ob Savi. Dne 6. julija, pretečeni teden, okolu pol pete ure v jutru ponočnega šilhta, je zasulo pri nas samskega delavca v cvetu mladosti, Mihaela Baisa. S tovarišem Martinšekom sta sekala opore pri skup spuščanju zemlje in nesreča je hotela, da je prvi dal svoje življenje, drugi pa je, približno 15 m proč, ves prestrašen klical ljudi na pomoč. Silno pokanje opor in prožecih skal je plašilo došle delavce zapričeti žalostno delo, da so komaj okolu ene ure popoldan dobili ga ven. Dne 8. julija ob 5. uri popoldan je bil pogreb. Udeležili so se pogreba z rudniško zastavo in godbo, gosp. ravnatelj s svojimi uradniki, rudarji v uniformi, in še mnogo drugega občinstva. Izprevod je šel iz mrtvašnice v cerkev in potem nazaj na pokopališče. Pri odprtem grobu je izpregovoril č. g. kaplan Petrič nagrobno. Po končanem govoru in opravljenih molitvah je zadonel po pokopališču zadnji rudarski »Glück auf« v bridko slovo. Bila mu zemljica lahka.

Nesreča v »Vevški papirnici«. Dne 9. t. m. se je ponesrečil 16-letni Kocijančič. Ko je snažil papirni stroj, ga je prišlo za roko vretno in mu jo je potegnilo za seboj. Baj je zelo opečen in ima tudi roko pohabljen. Zopet en revež več, ki je dal svoje zdravje v prid kapitalu. Prepeljali so ga v deželno bolnišnico.

Z lastnimi močmi.

Strokovno nadzorstvo. Prosimo še enkrat vsa naša strokovna društva, da v prvi seji izvolijo svojega zastopnika v strokovno nadzorstvo. »Naša Moč« bo obenem tudi naše glasilo in bomo v njej natančno poročali o strokovnem gibanju. V nedeljo se vrši posvetovanje strokovnega nadzorstva. Priglasje sprejema: I. N. Gostinčar, Katol. tiskarna, Ljubljana.

Društvo »Abstinent« v Ljubljani vabi na protialkoholni kongres, ki ga priredi v nedeljo 15. julija 1906 v mali dvorani hotela »Union« v Ljubljani s sledečimi predavanji: Dopoldne od 9. do 12. ure: L. Smolnikar: Zgodovina protialkoholnega gibanja. Dr. J. Ev. Krek: Alkohol in produktivni stanovi. Prof. E. Jarc: Alkohol in inteligenca. dr. Breclj: Alkohol in duh. M. Stekar: Žensko vprašanje in alkoholizem. J. Erzenova: Delavke in alkohol. Popoldne od 2. do 6. ure: Dr. Dolšak: Alkohol in telo. I. Podlesnik: Abstinencijske organizacije. M. Moškerc: Alkohol in tisek. Fr. Avsec: Alkohol in vzgoja. L. Lenart: Kako razširimo abstinencijsko gibanje? Po vsakem predavanju prost razgovor. Zvečer ob polu 8. uri v veliki dvorani hotela »Union« veselica z godbo, petjem, deklamacijami itd. Vstopnina k predavanjem in veselici 1 K. Za diake, člane in odposlance društev 50 vin. Vstopnice se dobe v trafiki gosp. Šoukala Pred Škofijo, pri društvu »Abstinent« v Ljubljani in 15. julija pri blagajni. Zjutraj ob 6. uri ima pa na Rožniku pri Ljubljani novo mašo novomašnik-abstinent č. g. Anton Demšar, h kateri tudi vabi »Abstinent«.

Sava. (Predavanje.) Naše strokovno društvo je imelo zadnje nedeljo lep dan. Zopet je prešinilo vse mnogoštevilne poslušavce dr. Krekovega predavanja ono veliko prepričanje, da je Iškariotu podoben, kdor ob teh časih maje in razdira strokovno društvo. Predavatelj je začetkom prebral pismo brez podpisa, ki ga je prejšnji dan dobil z Jesenic. V njem se mu žuga na vse načine, če pride gori. Zmerjanja, kletvin in klafarij vse polno je bilo v pismu. Po pravici je omenil dr. Krek, da tega pisma ni pisal delavec, marveč da je to pismo gotovo od tistih naročeno, ki hočejo streti delavsko trdnjavo v strokovnem društvu. Blagajnik Čebul je poročal, kako gre z denarjem. Podpor je letoš razmerno mnogo več, nego lani. Izhaja se pa vendar le še, toda samo zato, ker se deluje požrtvovalno in pazljivo na vse strani. Ob ti priliki se je

tudi dotaknil zadnje izjave v »Naši Moči« ter jo neusmiljeno raztrgal. Odbor, najmanj pa blagajnik, si ne da od nikogar na svetu jemati svojega poštenja in zato z zaničevanjem zavrača sum, da ni prav delal s podporami. Prinesel je s seboj vse knjige in beležke ter izkazal črno na belem, za koga se je denar dobil, dokazal pa tudi, da se je do beliča ves zato porabil, za kar je bil namenjen, namreč za delavke. Za vdove ni društvo prejelo od nikogar nobenega vinarja; zato tudi iz darovanih podpor ni moglo zanje nič storiti. Pač pa podpira s pogrebnino in podporo ob smrti vdove tako kot nobeno drugo tako društvo. Shod je pokazal, da Čebulu popolnoma zaupa, in da mu je hvaležen. Bil je časten dan zanj!

Iz Škal. (Po § 2.) Naročniki »Naše Moči« se zbero, — kakor je dogovorjeno — v nedeljo popoldne po večernicah v prostorih bralnega društva v Škalah, da se pogovoré glede preijemanja delavskega lista zanaprej. — Rastreseni smo namreč po treh občinah po več kakor dve uri oddaljeni eden od drugega, in še vohajo za nami »rdečkariji«, da nas v svoji lepi kolegijalnosti denuncirajo v pisarni, ker dobivamo »Našo Moč«. Ti hinavci neprestano kakor lačni psi ližejo ravnateljstvu pete ter pohlevno jemljejo »Štajerca«, ki jim ga nosi Lappov pot v sklicavnicu tako postrežljivo in napol zastoni. Fej takemu hlapčevanju! Tukaj bi imel naš mladi Prijatelj — pravzaprav sovražnik — dovolj dela, pa raji zastavlja svoja smrdljivo taca za lažnjivo ptujsko krito. Seveda, kdor je enkrat okusil Lappov pir, tega ni več sram dopisovati »spufanim« teologom, zavržnim kaplanom in zdelanim socialnim demokratom pri Štajerčevem uredništvu. Ti ljudje spadajo skupaj! Gliha skup štriha! Vse se sme združevati: Čobalovcev nihče ne moti pri njih zborovanju, nemški petolizci tudi svobodno pobirajo oslinjke za gospodo, ki nima srca za ubogega siromaka, le ustanovitvi neodvisnega strokovnega društva se delajo pri nas take ovire, kakor nikjer drugod. To je huiše, kot bi bili na Turškem! To je najgrša sužnost! Torej se vabite tovariši še enkrat, da se pogovorimo vsaj o resolucijah I. in II. vseslovenskega delavskega shoda, katerih se radi naših žalostnih razmer nismo mogli udeležiti. Tako ne sme iti dalje! Ne vdajmo se! — Ta zaupni pogovor je namenjen le vam, zato se vam ni bati plačanih nemških valptov s »kladivom v žepu« in tudi ne Zalaznikovih rdečih špijonov! Ko se enkratokrepimo in združimo, pa brez trepetu, brez strahu pokažemo »Našo Moč« tudi javno in staremo nezno-sne verige!

Okno v svet.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarja, da je od 1. julija naprej edina založnica kavinih izdelkov v korist družbe le trdka »Ivan Perdan v Ljubljani.« Tvrška Perdan je po naši družbi znana postala vesoljnemu Slovenstvu. Postala je pa ob enem tudi naša dobrotnica. Tudi to dobro ve naš narod. Perdanova kava je najboljša in konkurira z vsemi drugim izdelki te vrste. Zunanja oprema te nove »družbine kave« je umetniška in ob enem poučna. Na nje ovitkih vidite naša družbina šolska poslopja v Trstu, v Velikovcu, na Muti in na Savi. Slovenke, kupujte odslej le to novo družbino kavo. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Trbovlje. — **Mlakarjeva obravnava končana.** Naši socialni demokratje s svojim denariem nimajo sreče. Pošiljajo ga po svojem zaupniku »uniji«, da si dr. Adler in drugi judje polnijo z njim svoje žepe in zidajo palače, nekaj denarja se pa prime tudi zvitih zaupnikov. Dosedanji trije voditelji socialnih demokratov so morali pustiti vodstvo zaradi prevelike »poštenosti«. Tretji med njimi, Ivan Mlakar, ki je nastopil celo kot kandidat za deželni zbor proti Rošu, je bil 5. julija pri okrožnem sodišču v Celju obsojen na dva meseca težke ječe, in sicer zaradi krivde goljufije in poneverjenja. Znano je, da so ga 6. oktobra lanskega leta

aretirali. Dognali so, da je dolžan po Trbovljah 2541 K 95 h. Še dan pred aretacijo je opeharil Ivana Škorjanca za 60 K, Rozo Stenovic za 140 K, Ano Dimnik za 40 K itd. Nekateri upniki molčijo, ker jih je zdaj sram, da so se tako bali demokratskega bojkota in terorizma. Svoje demokratke pa je ogroževal za 1050 K 69 h. Pri sodišču se je izgovarjal s tem, da je to svoto porabil za svojo kandidacijo. A še tudi potem, ko je bil izpuščen iz preiskovalnega zapora, je pobiral denar in obdržal okrog 1000 K za-se. Koliko pa dolguje »uniji«, tega pa »unija« noče povedati. — To je demokrate spametovalo. Zdaj lahko take, ki še plačujejo, našteješ na prste svojih rok. Res, pravica se je izkazala tudi nad njimi!

Idrijski rudnik (Dalje). Koliko se je na leto pridelalo živega srebra, se natanko ne da dognati, kadar se je dobro obneslo, dobili so ga do 3000 stotov. To je bilo zares veliko. Naj se tudi upošteva, da je takrat imelo kamenje do 50% in še več rude, medtem ko dandanes vlovimo komaj 1% živega srebra od izstreljenega kamenja, a treba je upoštevati takratne naprave in malo število rudarjev, kako je bilo izkopano kamenje, nas prepričajo štirje obdelani kosi v zvoniku naše župne cerkve. Leta 1738 bil je dožidan in takrat so v spomin, kako rudo so kopali nalašč potomcem pokazali na očitnem kraju. Vsak v cerkev idoč lahko zagleda štiri skoraj rdeče kamne nad vhom. Take rude dandanes ne dobimo več, celo misliti bi si ne mogli, ko bi ne gledali ostankov one hvaliene dobe pred seboj. Sedaj kopljemo, kar so pred stoletji kot že izžgano nerabno zavržli. Cel hrib je iz tega nastal. In kmalu bode tahril izginil, le zadnje njegove ostanke še gledamo in vendar nam ta sedaj največ dobička prinaša. V teh ostankih se dobi skoraj toliko % rude, kakor v novo izkopanem kamenju v jami. Imamo namreč vse drugačne peči, ki vsled velike vročine izhlape vso rudo, medtem ko je poprej do 1% ali še več ostalo.

Število rudarjev ni bilo posebno zdatno. Leta 1665 jih je bilo le 280, leta 1689 malo več 355, leta 1747 že 450, a dandanes jih je vseh skup 1200. In kopali so takrat le pozimi, žgali in topili so poletu. Le malo kopačev je bilo celo leto na delu v jami. Zato pravimo, da so veliko pridelali v kljub slabim razmeram in pičlemu številu delavcev.

Zveza strokovnih društev v Parizu na Francoskem je ustanovila svoj lastni dom. Dosedaj so se morali shajati delavci v najetih ali pa od države prepuščenih prostorih, kar ni bila ravno prijetno. Sedaj je zveza kupila veliko hišo in jo za svoje namene prezidala. V hiši so različni delavski uradi, uredništvo strokovnega lista in velika shodna dvorana za 2500 oseb.

Badenska vlada je storila važen korak naprej. Dve občini: Ofenburg in Mannheim ste prosili, da bi smele priti v različne odseke občinskega odbora kakor v odsek za reveže, za šole, posebno za deklice, dalje v odsek za zdravstvene razmere tudi ženske. Vlada je po daljšem pomisleku to odobrila. Seveda hoče, kakor po navadi vse vlade, načrt uveljaviti le polovičarsko, da bi namreč ženske imele le posvetovalen in ne odločilen glas in da bi v nobeni drugi zadevi ne smele govoriti, kakor takrat, ko se gre ravno za kako žensko vprašanje. Združena badenska mesta so pa poslala prošnjo, naj vlada brez ovir in brez zadržkov dovoli, da bodo v teh komisijah imele ženske ravno tako pravico kakor moški, kar je tudi edino pravično. Upati je, da vlada opravičeni zahtevi ugodi.

Podpore za matere. V Italiji mislijo vpeljati podporo za matere ob porodu. Dotični predlog ima sedaj v rokah posebna komisija, ki ga bo proučila, in potem izročila državnim zbornici. Po tem zakonu bo dobila vsaka mati ob porodu, ako bo en mesec bolna, 30 kron. Če bo manj časa, seveda nekaj manj. Doneske v skupno blagajno bodo plačevale vse delavke po tovarnah od 15—50 let. Država bo vsako leto dala 250.000 K podpore.

Na Badenskem je 36 društev za zida-

nje delavskih stanovanj. Do leta 1904 so ta društva zidala 336 hiš v vrednosti pet milijonov kron. V lanskem letu se je zidalo 55 hiš z 206 stanovanji, ki so vredne poldrug milijon kron. Seveda imajo društva veliko dolgov — več kakor tri milijone kron — to pa zato, ker člani amortizirajo hiše. V 20 do 30 letih je vsak popolnoma nezadolžen posestnik hiše. Posojila jim daje deželna hipotekna banka za male obresti. — Kaj pa

pri nas? Stanovanj manjka, delavci bi radi zidali, treba bi bilo le deželne banke in v deželi bi morali gospodariti ljudje, ki imajo kaj smisla za delavske potrebe. Morebiti naš novoustanovljeni socialno-politični svet kaj podreza v sedanje magnate, da se zga-nejo.

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo.**

Izdelujem vse po najnovejšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpriprostejše do najfinejše izvršitve.** Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar
krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

Ne prezrite!

Kdor hoče res postrežen biti z
**dobrim, naravnim belim
in črnim vinom,**

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano
trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko
v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!

Pozor!

„Slovenska delavska društva“! Kupujte svoje
potrebščine pri znani priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Češnik & Milavec
(pri Češniku)

Špitalske ulice

Ljubljana

Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri **najnovejše blago
za ženska in moška oblačila.**

Postrežba poštena in zanesljiva.

Cene najnižje.

Priloga „NAŠI MOČI“

ob prvem slovenskem protialkoholnem kongresu v Ljubljani, 15. jul. 1906

Ob I. protialkoholnem kongresu.

Čast, komur čast. In ta gre pogum-nemu, mlademu društvu »Abstinent« v Ljubljani. Saj še društvo ne obstoji niti leto ne in sklicuje že veliko protialkoholno zborovanje ali kongres.

Naš list odkritosrčno, z velikim veseljem pozdravlja ta pogumni korak. Saj je med slovenskimi v »Abstinentu« združenimi abstinenti sorazmerno največ delavcev in delavk. Ne bojimo se bodočnosti našega delavstva pri toliki požrtvovalnosti, navdušenju in veselju za vse, kar je lepega in koristnega. Le tako naprej!

In udeleženci, vojaki na bojišču najhujšega sovražnika ne samo delavstva, marveč vsega človeštva, najprisrčneje pozdravljeni! Nauke in misli, ki jih dobite na protialkoholnem kongresu, ponesite širom mile slovenske domovine.

»Abstinent« dela. Daje nam to veselih nad, da doseže zaželjeni uspeh in da zmaga na celi črti ne izostane. Pozdravljamo delo izobrazbe, delo ljubezni, delo napredka na vseslovenskem protialkoholnem kongresu.

Ne straši naj borilce na bojišču proti vživanju strupa alkohola ne zaničevanje, ne zasmehovanje, ne ovire, ne tudi, če morebiti ne bo na kongresu velikih ljudskih mas. Tisti, ki se udeleže kongresa, o tem niti ne dvomimo, postanejo vsi gotovo veliki zagovorniki in soborilci v boju za osvoboditev slovenskega ljudstva in osobito tudi delavstva izpod jarma, ki mu ga nalaga brezobzirni, kruti trinog alkohol.

In v tem smislu pozdravljamo i mi vse udeležence, govornike in vse, ki so prijazni boju proti alkoholu, pa tudi one, ki še niso izpoznali važnosti protialkoholnega gibanja.

Po delu v trpljenju kljub zasmehovanju, oviram in beketanju naprej po načrtani poti,

da popolnoma zmaga abstinenčna misel med nami!

Naj prekvasi važni nedeljski protialkoholni kongres milo slovensko ljudstvo in predvsem naše delavstvo. Delu slava, delu čast!

* * *

Pozdravljeni, bratje, na prvem tem abstinentovskem shodu zbrani! Vas misel presrečna privedla je sem, za katero gorimo v Ljubljani.

Za katero gorimo, borimo se mi, da rešimo srečo narodu, kot večji krmari, da zmagamo mi viharje, ki žugajo brodu.

Tem brodu, ki že brez jader vihra na alkoholskih valovih, ki seje nemir in žanje prepir v visokih in nizkih domovih.

Mi gremo v boj zoper alkohol, ki je velik sovrag in mogočen in treba zato, da naš voj ni plašljiv neustrašen da je in ves močen!

In treba zato se je združiti, tesno se v boju skleniti — In na tem shodu zbrani vsi to hočemo danes storiti!

Pozdravljeni, bratje, na prvem tem abstinentovskem shodu zbrani! Podajte nam roke — a v boju vsem zmagonosne nebo nas ohrani!

Živela abstinenca!

»Mejlavkuš, auf! Mi smo mi, kje pa vas je kaj?!« Tako in enako ter še v surovejši obliki čujemo mnogokrat kričati po ulicah in cestah. Kdo pa so ti pogumni ljudje, ki kar tako po domače, menični tebič kličejo mirne ljudi na korajžo in jih s tem zabavajo pa tudi dražijo? Prijatelj, to so največji reveži na svetu — sužnji kralja alkohola.

solz v njih. Čakala je. Vsa udana, vsa trepa in molčeča in če bi padla koščena roka njenega moža na njo, ne bi zatrepetala. Niti zgenila bi se ne bi. Tudi solze bi se ji ne udrle iz oči. Čemu tudi? Saj bi bila to samo stara pesem njenega življenja. Saj bi bilo nekaj, kar se ponavlja vsak dan in če bi se kateri dan ne, bi bilo nenavadno. bi bilo kot praznik. Njen mož je slonel ne daleč od družbe pri mizi naslonjen na zid hiše. To je bil mlad mož s posurovelimi potezami na nekdanji simpatičnem obrazu. Oči so gledale divje v tla, rdeči sta mu viseli ob životu in videlo se mu je, kakor da mrmra pred se v pijanosti ostudne kletve.

Družba pri mizi se je zabavala. Pili so.

Žena je slonela ob vodnjaku koncem hiše in njene oči so gledale tja v zelenje gor. Mož pa je slonel ob hiši. Pijan.

Dete v naročje mlade žene je spalo, glavo naslonjeno na materine prsi.

— Pred vaško krčmo.

Ni se vzdignila roka možu, da bi iz navade padla surovo na ženin obraz. Dete ni zajokalo in trepalnice lepih oči mlade žene se niso zganile, da bi se vlile solze po obrazu.

Vse je bilo mirno. Pa tako žalostno. In vsa ta žalost je bila razlita samo iz tistih oči mlade žene. Kot megla je bila ta

Brez lastne volje, brez plemenitih misli, brez vsake samozvesti, brez človeške dostojnosti, dero le za eno zvezdo — alkoholom, ki jih čimdalje bolj tlači v globino pogube.

Koliko trdnih in poštenih mož je padlo pred tem trinogom, koliko premožnih družin je ubožalo, koliko duhovitih in nadarjenih ljudi se je izgubilo, koliko nesreč se je pripetilo, koliko lakote in ubožta pretrpelo! Koliko samoumorov, umorov, pobojev, tatvin in blaznjencev ima na vesti trinog alkohol? Koliko solza so prelile nesrečne žene in otroci pijancev?

Pred mogočnim alkoholom se skriva sramežljivost in zvestoba. Alkohol tega ne prenese. On je veseljak, — cigan, ki ga ni čisto nič sram — še tako nenravnih dejanj svojih sužnjev. Kje so kletve in nesrečni dnevi, ki jih prinese v hišo žena — pijanka?

Kje so vsa sovražstva, ki jim je vzrok alkohol?

Reči smemo brez skrbi, da je vsaj tri četrtine gorja kriv pijanski glavar alkohol.

Zdravje pa alkohol.

Oglej si človeka, kadar si trezen, ki ga ima, kakor pravijo pod kapo. Ni li vreden usmiljenja? To zmedeno, nepremišljeno govorjenje, te bolne oči, ta njegova hoja. In oglej si ga, ko ima mačka. Ni li revež, vreden usmiljenja? Ne opisujmo ga več. Žal, prilike ima vsak, da vzbude take uboge osebe usmiljenje v čutečih srcih.

In zato je imel prav učeni dunajski vseučiliški profesor dr. Nothnagel, ko je rekel: Hudodelci so oni zdravniki, ki trdijo, da je vino redilno. Naravnost otročje je, če še trdi kak zdravnik, da je bolj redilno rdeče, kakor belo vino. Upam, da se odslej korenito odpravijo taki napačni nazori!

V žganju, pivu, vinu in sploh v vseh vpijančljivih pijačah povzroči pijanost alkohol. Nihče danes več ne trdi, da alkohol ni strup. In sicer je alkohol prav nevaren strup, ki ne ubije sicer človeka vedno takoj, a počasi pa le. Niso pa ravno tako redki oni slučaji, ko usmrti alkohol človeka takoj.

žalost, ki se je vzpenjala po sliki. In če bi zatrepetal žarek solnca, bi se izpremenila ta žalost v solze. Če bi zaplakalo dete, bi vstrepetale solze na obrazu. Samo če bi padla težka roka moža na njen obraz, bi ostalo vse mirno. —

Dolgo časa sem presedal pred to sliko in zatopil sem se v mislih v čas, ko je bila še pomlad v duši mlade žene in v oni njenega moža moč in pogum, da bi objel svet s svojimi krepkimi rokami. Kako lepo je bilo v nedeljo popoldne na zelenih poljih! V mladih srcih ljubezni in tisoč upov in načrtov. In danes? Udana žalost — mesto moči, surovost. Lahko pa se zgodi, da bo tudi ta žalost pošla in drobna roka se bo stegnila po kozarcu. In tedaj. Gorje ti dvojno!

Da bi se ne zgodilo nikdar. Da bi ostale tvoje oči raje vedno tako žalostne, kot da bi prišla vanje surovost iz oči tvojega moža.

Gorje ti, če se zgodi, da tvoje oči ne bodo gledale več zelenja gor, temveč se upirale vse kalne v tla. Kako boš pogledala tedaj svoje drobno dete?

Gorje ti, žena pijanka! Dvojno sramotno od moža je tvoje življenje!

I. P.

Pred vaško krčmo.

V neki dunajski razstavi sem videl sliko, ki je vplivala tako močno name, da sem prihajal par dni zapored samo radi te slike v razstavo. »Pred vaško krčmo« je stalo napisano v katalogu. — Bilo je proti večeru v nedeljo popoldne. Tako v zgodnji jeseni, kajti že je tu in tam rumenelo listje na drevju in barve solnca niso bile več tiste močne, polne barve, temveč mehki in fini, pa vendar ne kot pomladi, so bili tisti žarki, katerih luč je padala na široko, belo cesto pred bahatim kmečkim poslopjem nekoliko od vasi v stran. Široka ta cesta je bila prazna, pred krčmo okrog mize pa je sedela vesela družba. Pa v tem veselju je bilo čutiti umazanost; obrazi so bili surovi, napeti, oči strastne nizkih poželenj in ustnice široko odprte. Pili so. Ob vodnjaku koncem hiše je slonela mlada ženska z detetom v naročju. Obleka njena je bila skromna, siromašna, telo revno, prsi vpadle in oči tako žalostne in tako lepe v tej žalosti, da sem gledal včasih samo te oči dolgo časa in čakal, da zatrepčejo trepalnice, da se polijo solze po lepem, mladem obrazu. Nekam daleč so gledale te oči. Gledale so tja za hribe zelene, zatopile so se v zrelo zelenje jeseni in zato ni bilo

Dr. Kaiser piše, da umrje otrok, ako spi je 75 gramov alkohola, odrasli človek pa, če ga zavžije 330 gramov. Na Ruskem se je zastrupilo leta 1876 1466 oseb, pri 1031 zastrupljenih je povzročil prerano smrt ravno alkohol. Na Pruskem je pa umrlo nagle smrti od l. 1869 do 1893 288 oseb; medtem ko se je zastrupilo z drugimi strupi le 159 oseb. In tudi pri nas na Slovenskem. Kdor zasleduje časopise, ve kolikokrat se ponavlja stavek, ta ali oni umrl hitre smrti, vzrok alkohol.

Zdravniki trde, da nimajo prav oni, ki pravijo, da zmerno in redno vživanje alkohola ni škodljivo. Pravijo celo, da redno zmerno vživanje alkoholnih pijač bolj škoduje, kakor pa neredno pijančevanje.

Uživanje alkohola izpremeni srce in žile. Srce goni kri po žilah. In po vživanju alkohola, ki vpliva na kri razburljivo, mora premagati večji odpor in mora zato močnejše delovati. To prenaporno delo pa poveča srce in je sčasoma oslabi. Jetra, ledvice in pljuča se tudi izpremene ravno po vživanju alkohola, kar zopet ovira kri, ko se pretaka po žilah. Srce mora delati še z večjim naporom, da premaga nastale ovire. Vsako delo ima pa svoje meje, tako tudi prenaporno srčno delovanje. Srce omaga in se razširi. Posledice so: srce močno bije, pljuča težko dihaajo, človeka opominjajo tudi druge težave: opusti alkoholno pijačo. Srce in srčni sosedni deli vedno bolj pešajo, alkohol izpreminja srce v mast in mastno srce deluje veliko težje, kakor zdravo ali normalno srce. Pa ne smete misliti, da imajo mastno srce le debeli ljudje. Imajo ga tudi suhe osebe.

V žilah oslabi alkohol krvne celice, oslabi tudi žile same in poveča pritisk krvi. Posledica je, da se razširijo žile. Kri zato zaostaja. Rdeči obrazi ljudij, ki veliko pijejo, to najbolj dokazujejo. Ker se pretaka s krvjo tudi alkohol, prejé ono nežno kožico v notranjem delu žil. V žilah se strjuje kri, alkohol povzroči tudi v žilah apnene stanice. Tako napeta žila lahko počí osobito v možganih. Zaostane pa lahko tudi vsa kri, ker oslabšano srce nima dovolj moči, da bi jo spravilo v redni tok. Posledica je dostikrat smrt.

Tudi želodcu dela alkohol velike težave. Nabere se v želodcu trajno kri, ki ga izpremeni. Osobito pa škoduje žganje. Posledice so: izgubi se slast do jedi, peha se, človek se čuti slabega in bluva. Zlasti zjutraj so zelo mučni pojavi. Sčasoma se želodec tudi razširi.

A tudi ledicam, trebuhu in jetram škoduje alkohol. Redno izpremeni alkohol jetra v mast.

Pa na živce. Tu ti šele vpliva alkohol. Posledica alkohola so hude živčne bolezni. Omenjamo le protin ali giht. Vsled alkohola se začne človek tresti. Pred vsem se tresejo prsti in posebno zjutraj, ko je še pijače navajen človek trezen. Negotova, zibajoča hoja je tudi posledica uživanja alkoholnih pijač.

Toda vsi ti pojavi so, dasi nevarni, ki prikrajšajo že itak kratko človeško življenje, le še sorazmerno malenkostni. Najbolj vpliva alkohol na najvažnejše, kar ima človek, na možgane, na pamet. Alkohol oslabi možgane, omoti jasno sodbo.

Vsi ti pojavi se nahajajo že pri ljudeh, ki ne pijejo veliko. Koliko hujši so pa pri onih, ki pijejo veliko in ki ne poznajo nobene mere. Le z odprtimi očmi glejte v življenje in prepričali se boste, da je ogromno število ljudi, ki umrjejo za strašno boleznijo, pijansko norostjo.

Zakaj priporočamo delavstvu abstinenco?

Tu in tam čujemo očitane: Pa zakaj ravno delavstvu vedno priporočate abstinenco. To žali delavstvo. Ni res. To nič ne žali. Mi delavci in delavke, ki smo se sami odpovedali popolnoma pijači, bi le radi, da postane delavstvo zgled drugim stanovom, ki ga še bolj, pa veliko bolj pijejo, kakor ga pijemo delavci in delavke.

Samo to je pa res. Oni, ki pravijo, da so več ko mi, ga lahko cukajo skrivaj in ko so pijani, da ne razločijo več levice od desnice, se lepo peljejo v kočiji domov. Če se ga pa naleze kdo našega stanu, pa kažejo s prstom za njim.

Mi dobro vemo, kako škoduje ravno vživanje vpijančljivih pijač delavstvu. Ki pije, je navadno tudi slab član delavske organizacije. Za pijačo se mu ne zdi škoda tudi težko prisluženih goldinarjev. Ko je pa treba prispevati morebiti le borih 20 vinarjev na teden delavskemu društvu ali pa celo 8 vinarjev za delavski list, pa denaria ni.

Pa so še drugi zelo pametni razlogi, da priporočamo abstinenco. Kdor še pije, naj izračuna sam, koliko zapravi, pa bo izprevidel, da imamo le prav abstenenčne delavke in abstenenčni delavci.

Saj živimo z vami skupaj. Zato pa tudi dobro vemo, da ravno ob ponedeljkih ponesreči največ delavcev.

Ki veliko čitamo, prav dobro vemo, da povsod koraka ravno delavstvo v prvih vrstah abstinence. Zato smo pa tudi na I. in II. vseslovenskem delavskem shodu kar sami sklenili, da priporočamo delavstvu abstinenco!

In ko bi tudi tega ne bilo. Nikakor ne smemo zaostati za socialno demokratskim delavstvom. Je sicer res, da med slovenskimi socialnimi demokrati ni kdosi-gavedi koliko abstinentov, saj mi ne poznamo nikogar, ampak tudi to nas prav nič ne briga.

Vemo pa le, da priporočajo na socialno demokratskih strankarskih shodih popolno abstinenco delavstvu. Dobro vejo, da delavstvu ravno največ škoduje, ne zamerite, da tako pravimo, pijančevanje.

Čemu li bi pa mi morali množiti bogastvo z našimi krvavo prisluženimi soldi birtom, žganjarjem, trgovcem in judovskim šnopsarskim fabrikantom samo zato, da nas potem glava boli, pa da še včasih pome-rimo po dolgosti in širjavi kakšno cesto ali pot.

Samo na Kranjskem se zapije na leto na šnopsu 7,200.000, na vinu približno 8,800.000 in na pivu okoli 3,000.000 kron. Pravijo, da je Kranjska uboga dežela, pa le izda na leto samo za vpijančljive pijače 19,000.000 kron. Delavci bi lahko s to velikansko vsoto gradili velike tvornice. Obresti bi pa znašale na leto po 4 odstotke računano 760.000 kron. Zdaj pa računajte sami.

Ko vse to premislite, pa lahko razumete, zakaj smo abstinenti in abstinentinje.

Starši in otroci.

Za otroke je vživanje alkohola najhujši strup. Profesor Paulsen piše: Hočeš, da ti postanejo otroci razburljivi, sitni, zgodaj godni, kmalu odživelci, mladi starčki, le daj jim vpijančljivih pijač in pa močno mesno hrano.

Škof Keppler pa piše: Krvavi mi srce, ko premišlujem, da ne dobe otroci mleka, ki ga prodajajo in da dajo že malim otročičem alkoholne pijače. To je v nebo vpijoč greh in moram dvigniti svoj glas proti zastrupljenju.

Že stari poganski modrijan Platon je zahteval postavo, da se ne sme piti vino pred 18. letom.

Dr. W. Hauser pravi: Hudodelci so starši, ki silijo otroke s pivom, vinom in celo žganjem. Prof. Pelman pa piše: Otrokom vpijančljive pijače le z zdravnikovim dovoljenjem.

Škodljivo je za vsakega vživanje alkoholnih pijač. A najbolj škoduje otrokom. Zato nikdar otrokom vpijančljivih pijač!

Pijanost pa spada tudi med one bolezni, ki se podedujejo. In zato: Starši, iz ljubezni do zdravega, krepkega naraščaja opustite vživanje vpijančljivih pijač. Je velika zahteva, vemo. A oče, ki ljubi svoje otroke in mati bosta radostno to napravila iz ljubezni do svoje nadobudne dece! Najhujša belezen je podedovano pijančevanje!

Ženam!

Največ trpi žena, ki ima moža, ljubečega vpijančljive pijače. Reva je. Saj ko pride oni dan, ki ga skrbna gospodinja tako težko pričakuje, ko prinese mož prisluženi denar, ne ve in ne ve, koliko je že zopet šlo za možovo žejno grlo. Prizori tudi: tepenje, rotnje, vedno prepiranje, morebiti tudi zbijanje ubogih pet češpelj, niso ravno lastnosti, da ji olajšajo življenje.

Zato je pa ravno žena poklicana, da privaja moža na boljši pot. Ne pomaga pa tu ne pust obraz, ne prepiranje in druga nasilna sredstva. Tako postopanje je popolnoma napačno.

Le lasten zgled tu pomaga. Zato pa svetujemo ženam, ki imajo alkoholne pijače ljubeče može, postanite abstinentinje. Vam samim bo koristilo, a tudi na moža bo vplival mogočno vaš zgled. Kakor povsod, velja tudi tukaj pregovor: »Besede mičejo, zgledi pa vlečejo.«

Kdo nas sili, da delamo za abstinenco?

Že začetkom minulega stoletja je sklical blagi indijanski misijonar Baraga in svaril preko oceana Slovence pred nevarnostjo pijančevanju. Tudi drugače je slovenski tisek opozarjal slovensko ljudstvo na nevarnost pijančevanja.

Vse je opominjalo Slovence na nevarnost, ki preti našemu narodu, da propade v boju z močnejšimi in treznejšimi sosednimi nam narodi liki ameriški rdečkožci, če ne preneha alkoholna povodenj.

Ustanavljali so zmernostne družbe. Uspeh je izostal. — Manjkalo je zgleda, da se prebije tudi brez alkoholnih pijač.

Uči pa le izkušnja, da samo z abstinenco se omeji pijančevanje, ki sčasoma gotovo ugonobi duševno in telesno naš rod.

Kar pomni zgodovina, nikdar se ni toliko pilo, kakor se pije zdaj. V izrednih slučajih mora biti tudi orožje izredno in to je zdaj abstinenca. Samo v Nemčiji so naštel 300.000 pijancev.

Kdor ljubi svoj rod, in želi, da ne propade, pokaži z lastnim zgledom, da prebije tudi brez vpijančljivih pijač. Zmernost je lepa beseda, a zmeren pravi da je tudi, ki leze s štirimi iz gostilne domov. Meje med zmernostjo in pijanostjo ni, kakor pravijo izkušeni ljudje.

Abstinenti več ne samevamo. Že nas je na Slovenskem več sto. To število se pa gotovo še pomnoži. Drugod jih je še več. V Severni Ameriki imajo 10 milijonov, na Angleškem pa 5 milijonov abstinentov. Na stotisoče jih je v ostali Evropi.

Prouči važnost abstenenčnega vprašanja samostojno. Naj te ne oplašči, če ljudje z omehčanimi možgani, po alkoholu seveda, smeše abstinenco, ker se navadno birtov pa birtinj boje. Kdor brez strahu s pravo trmo prouči važnost protialkoholnega gibanja, postane iz ljubezni do svojega stanu do svojega rodu gotovo abstinent.

Hamburški zdravnik dr. Fock piše: Alkoholno vprašanje ni vprašanje, če zastruplja alkohol srce ali ledvice, če škoduje jetram in živcem, ali je škodljiv, če ga uživaš malo ali veliko. Alkoholno vprašanje je marveč kratko sledeče, kako naj rešimo naše ljudstvo iz sedanje revščine, ki jo povzroča alkohol. To je pa najuspešnejše mogoče le po abstinenci. Kdor hoče pomagati ljudstvu, stori prav, da postane sam.

Besedam učenega hamburškega zdrav-abstinent in pridobiva pristaše abstinence. nika nimamo ničesar pristaviti.

Abstinentje in neabstinentje! V nedeljo, 15. julija vsi na I. slovenski protialkoholni kongres!